

Til: Familie- og kulturkomiteen

Dato: 1. desember 2025

Høringsinnspill til Meld. St. 28 (2024-2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen takker for muligheten til å gi innspill til Meld- St- 28 (2024-2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn. Vi støtter regjeringens ambisjoner om å redusere sosial ulikhet og å gi alle barn og unge gode oppvekstsvilkår, uavhengig av bakgrunn. Stortingsmeldingen har mange gode tiltak som er nødvendige for å trekke i riktig retning.

Behov for reell oppfølging

For stor sosial ulikhet er et problem som er gjennomgående i hele vårt samfunn. Helse, livskvalitet og død følger sosioøkonomisk status systematisk. Mennesker med færre livssjanser og dårligere levekår opplever mer sykdom og for tidlig død.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har sammen med forskere fra OsloMet utarbeidet en rapport som viser at effekten av sosial ulikhet er dødelig, men kan unngås. For både menn og kvinner har tidelen med lavest inntekt omtrent fem ganger så høy sannsynlighet for å dø for tidlig av sykdommer som kan forebygges eller behandles, sammenlignet med den rikeste tidelen. Imidlertid er det slik at for sykdommene det er vanskelig å gjøre noe med er forskjellene marginale.

Funnene i rapporten støtter oppunder tre kraftige budskap: Sosial ulikhet i dødelighet er samfunnsskapt, sosial ulikhet i dødelighet er mulig å gjøre noe med og det er politisk handlingsrom for å redusere ulikhetene. Å redusere sosial ulikhet i helse krever en helhetlig tilnærming for å redusere sosiale ulikheter generelt. Nasjonalforeningen for folkehelsen er derfor glad regjeringen i stortingsmeldingen vektlegger tidlig innsats, universelle tjenester og helhetlig politikk på tvers av sektorer.

Samtidig er vi bekymret for den reelle oppfølgingen av tiltakene. Mange av forslagene krever styrkede ressurser i kommunen, men med dagens trange kommuneøkonomi frykter vi at mange av tiltakene vil forbli gode intensjoner, uten praktisk gjennomføring.

Proporsjonal universalisme og fordelingshensyn

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad for at meldingen bygger på prinsippet om proporsjonal universalisme, universelle tiltak som forsterkes der behovene er størst. Dette er en forutsetning for å lykkes med sosial utjevning.

Vi savner likevel at meldingen tydeligere forplikter seg til å bruke fordelingshensyn som faste kriterier i utforming av vurdering av nye tiltak og reformer. Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det bør utredes hvordan bedre fange opp hvordan planer, strategier og tiltak kan ha utilsiktede fordelingskonsekvenser og hvordan det kan gjøres reelle vurderinger av tiltak og politikk.

Barnetrygd og økonomisk trygghet for familier

Vi merker oss at meldingen omtaler barnetrygden som en viktig del av familiepolitikken. Økonomiske ulikheter i et samfunn produserer sosiale ulikheter i helse. Utjevning av økonomiske ulikheter er derfor et grunnleggende virkemiddel for å utjevne sosiale helseforskjeller. Barnetrygd er et av våre aller mest virkningsfulle tiltak for å sikre at barn slipper å vokse opp i familier med vedvarende fattigdom. Vi mener det er behov for videre styrking av barnetrygden for alle barn, som et universelt og effektivt virkemiddel mot familiefattigdom. Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det må innføres automatisk prisjustering av barnetrygden, slik at den ikke svekkes over tid.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter meldingens tydelige prioritering av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Disse tjenestene er allerede under press, og vi savner en forpliktende plan for finansiering. Nasjonalforeningen for folkehelsen hadde håpet regjeringen ville øke tilskuddet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten i forslag til statsbudsjett for 2026, men regjeringen har foreslått å legge om dagens ordning til en ny tverrsektoriell ordning under Barne- og familiedepartementet. Nasjonalforeningen for folkehelsen er ikke kritisk til å gi kommunene større frihet til å kunne søke om midler som treffer deres behov bedre, men vi ønsker å understreke at kommunene søkte om over 1 milliard kroner i 2025, mens kun 451 millioner ble utbetalt. Det viser at kommunenes behov for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten er vesentlig større enn de bevilgede midlene.

Skolemåltid

Meldingen omtaler regjeringens ambisjon om å gradvis innføre et sunt, enkelt skolemåltid der skolene står fritt i hvordan de vil organisere dette, men det fulgte ingen midler til skolemåltid i regjeringens forslag til statsbudsjett. Under behandlingen av Meld. St. 31 (2023-2024) *Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn* vedtok Stortinget at regjeringen skulle legge frem en plan for innføring av skolemat i

statsbudsjett for 2026. Kunnskapsdepartementet har riktig nok skissert en plan for hvordan dette kunne ha vært gjort, men det følger ingen midler med forslaget til opptrappingsplanen. Nasjonalforeningen for folkehelsen stiller seg spørrende til om det var intensjonen med anmodningsvedtaket, og vi håper regjeringen vil starte opptrappingsplanen i statsbudsjett for 2027.

Fritid

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad regjeringen vil gjennomføre en systematisk utprøving av inkluderingstiltak innenfor rammene av tilskuddsordningen *Tilskudd til inkludering av barn og unge*. Sammenlåingen av tilskuddsordninger som er gjort de siste årene har vært nyttig for at organisasjoner og kommuner skal slippe å forholde seg til overlappende, uoversiktlige ordninger. Det har vært gjennomført flere kortvarige prøveordninger for å inkludere flere barn og unge i fritidsaktiviteter, men det er behov for å finne løsninger som er varige og fungerer uten å være stigmatiserende.

Helhetlig forvaltning og støtte til familier med lav inntekt

Ekspertgruppen for barn i fattige familier viser at lave og ustabile inntekter gjør det vanskeligere for foreldre å dekke utgifter for å gi barna en best mulig start i livet.

Fattigdom og økonomisk stress skaper uro og uforutsigbarhet i hjemmet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad for at regjeringen skal vurdere hvordan bostøtteordningen kan bidra til en mer forutsigbar økonomi, særlig for barnefamilier, og at en modernisering av utbetalingssystemene i Arbeids- og velferdsetaten er under utredning.

På vegne av Nasjonalforeningen for folkehelsen

Bo Gleditsch
Generalsekretær

Karoline Unnerud
Politisk rådgiver